

OBSAH

strana

7

PŘEDMLUVA

Část první: S T Á T

A. VZNIK STÁTU	10
1. Vznik státu a práva	10
2. Otroctví ve starověku	11
3. Různorodost forem státu ve starověku	12
4. Vztah státu a práva	13
B. CO JE STÁT	14
1. Pojetí státu	14
1.1. Antické pojetí státu	14
1.2. Moderní pojetí státu	15
1.2.1. Státní území	16
1.2.2. Obyvatelstvo	16
1.2.3. Státní moc	17
1.2.3.1. Státní mechanismus	17
1.2.3.2. Politické strany	18
1.2.3.3. Společenské organizace	18
1.3. Marxisticko-leninské pojetí státu	19
1.3.1. Vznik státu	20
1.3.2. Historický typ státu	20
1.3.3. Vznik socialistického státu	21
1.4. Vznik státu z pozitivistického hlediska	22
1.5. Vztah státu a politiky	22
C. NÁZORY NA OPODSTATNĚNOST STÁTU	23
1. Odmitání státu a státních zásahů	23
1.1. Anarchismus	23
1.2. Kolektivistický anarchismus	24
2. Absolutizace státu	24
2.1. Německý fašismus	24
2.2. Italský fašismus	25
2.3. Komunistická totalita	26
D. SUVERENITA STÁTU	28
1. Vymezení pojmu	28
1.1. Princip teritoriality a personality	28
2. Vnější a vnitřní stránka suverenity	29
2.1. Vnější stránka suverenity	30
2.2. Vnitřní stránka suverenity	30
E. SUVERENITA NÁRODA	31

Část druhá: M O C V E S T Á T Ě

ÚVOD	32
A: ROZDĚLENÍ MOCI	32
1. Dělbá moci	32
1.1. Rozlišení dělby moci	32
1.2. Účel dělby moci	33
1.3. Princip dělby moci	34
B. VYMEZENÍ MOCÍ VE STÁTĚ	36
1. Zákonodárná moc	36

	<i>strana</i>
1.1. Struktura a složení zákonodárneho sboru	36
1.2. Volební právo	37
1.2.1. Rozsah volebního práva	37
1.2.1.1. Všeobecné a omezené volební právo	38
1.2.1.2. Rovné a nerovné volební právo	38
1.2.1.3. Přímé a nepřímé volební právo	38
1.2.1.4. Tajné a veřejné volební právo	39
1.2.1.5. Volební povinnost	39
1.2.2. Systém majoritní a systém poměrného zastoupení	39
1.2.2.1. Systém majoritní /většinový/	40
1.2.2.2. Systém poměrného zastoupení	40
1.2.3. Volba v kolektivních orgánech	43
1.2.4. Právní zastoupení členů zákonodárných sborů	44
2. Výkonná moc	44
2.1. Hlava státu	45
2.1.1. Hlava státu v monarchiích	45
2.1.2. Hlava státu v republikách	45
2.2. Vláda	46
2.2.1. Vláda v monarchiích	46
2.2.2. Vláda v republikách	47
2.2.3. Politická odpovědnost vlády a hlavy státu	47
2.2.3.1. Odpovědnost politická a právní	47
2.2.3.2. Odpovědnost výkonné moci	48
3. Soudní moc	48
3.1. Nezávislost soudnictví	48
3.2. Účast laiků na soudním rozhodování	49
3.3. Zásady soudnictví	50
3.4. Rozhodovací činnost soudů	51
3.5. Soudy jako "brzdy" vůči druhým mocem	51
3.5.1. Brzdy soudní moci vůči moci zákonodárné	52
3.5.1.1. Kontrola ústavnosti zákonů	52
3.5.1.2. Soudní přezkoumávání platnosti voleb	53
3.5.2. Soudní kontrola státní správy a správní trestání	54
3.5.2.1. Soudní kontrola státní správy	54
3.5.2.2. Správní trestání	54
3.6. Soudní moc v anglosaském systému	55
C. VZNIK DÉLBY MOCI A PRINCIP SUVERENITY LIDU	55
D. PRÁVNÍ STÁT	57
E. NEGACE DÉLBY MOCI	57
1. Fašistický stát	58
2. Marxistický přístup	58
2.1. Negace dělby moci v Sovětském svazu	59
2.2. Negace dělby moci v Československé socialistické republice	59
F. OBNOVA DÉLBY MOCI V ČSFR	60
 Část třetí: F O R M A S T Á T U	
ÚVOD	61
A. FORMA VLÁDY	61

	<i>strana</i>
1. Vztah orgánů státu s obyvatelstvem	62
1.1. Demokratické formy vlády	62
1.1.1. Demokracie přímá a zastupitelská	63
1.1.2. Demokracie omezená a neomezená	65
1.1.3. Nedemokratické formy vlády	65
2. Povaha a složení nejvyšších orgánů státu a jejich vzájemné vztahy z juristického hlediska	66
2.1. Monarchie a republiky	66
2.1.1. Monarchie	66
2.1.1.1. Absolutní monarchie	67
2.1.1.2. Omezená monarchie	67
2.1.2. Republiky	68
2.2. Parlamentní a presidentská forma vlády	68
2.2.1. Parlamentní forma vlády	69
2.2.2. Presidentská republika	70
B. POLITICKÝ A STÁTNÍ REŽIM	70
1. Role státu a práva v hospodářství	71
2. Politický režim a metody vládnutí	72
2.1. Demokratický právní režim	72
2.2. Nedemokratický režim	73
3. Soulad právního řádu s dodržováním práva v praxi	73
4. Vliv mezinárodní situace na politický režim	74
5. Změny politického režimu	74
C. UČLENĚNÍ STÁTU	75
1. Státy unitární a složené	76
1.1. Unitární stát	76
1.1.1. Unitární stát s autonomním útvarem	76
2.1. Složený stát	77
2.1.1. Federace	78
2.1.2. Reálná unie	78
2. Centralizace a decentralizace veřejné správy	79
2.1. Decentralizace veřejné správy	80
2.2. Centralizace veřejné správy	81
3. Konfederace	81

**Část čtvrtá: DEMOKRATICKÝ PRÁVNÍ STÁT
- GARANT LIDSKÝCH PRÁV**

ÚVOD	83
A. HISTORICKÝ VÝVOJ	84
1. Antická athénská demokracie	84
2. Feudalismu	88
3. Osvícenství, velké buržoazní revoluce	89
3.1. Lidská práva	89
3.2. Přírozenoprávní a smluvní teorie	91
B. OCHRANA PRÁV ČLOVĚKA A OBČANA	93
1. Historický vývoj	93
2. Organizace spojených národů	95
3. CHARTA 77 v ČSSR	98
C. SOUČASNÝ DEMOKRATICKÝ PRÁVNÍ STÁT	99
1. Demokratický stát	99
1.1. Pojem "demokracie"	99
1.2. Znaky skutečné demokratického státu	100
1.3. Podstata demokracie	101

	<i>strana</i>
2. Právní stát	101
2.1. Vztah občana a státu v právním státě	102
2.2. Záruky právního státu	104
3. Další předpoklady fungování demokratického právního státu	105
3.1. Soukromé vlastnictví a tržní ekonomika	105
3.2. Ekonomické zabezpečení důstojnosti člověka	106
3.3. Nezávislé veřejné mínění	106
4. Úskali demokracie	107
5. Test demokracie	108
6. Konflikt - pouto mezi lidmi	109
ZÁVĚR	110
<i>Seznam literatury</i>	112